Boven- en ondergrondse vondsten in Albergen en omgeving

← FLERINGEN

ALMELO →

De bodem vertelt...

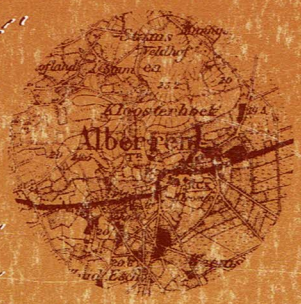

Colofon

Uitgave:
Stichting Heemkunde Albergen, p/a Floris Radewijnsstraat 14, 7665 AS Albergen

Redactie en samenstelling:
C.M. Hehenkamp, T. Hesselink-van der Riet

Tekeningen:
T. Hesselink-van der Riet 9 (naar tek. Don Punchatz), 10 (naar foto P.O.M. Zwolle), 11, 23, 24 (naar tek. J.W. Mulder), 12, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 25 27 (naar tek. R.O.B. Amersfoort), 56, 57 (m.b.v. foto's: Opgravingen in Amsterdam), 65 (m.b.v. tek. W. Persijn, A.H. Kooiman)
G. Maathuis 1, 42, 44, 52

Kaartjes:
G. Maathuis 2, 3, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14
T. Hesselink-van der Riet 2a, 4, 5, 6 (naar tek. R.O.B. Amersfoort), 6a
Gemeente Tubbergen 1, 7
Fotostudio Frank Visschedijk (Albergen) *foto (kaart 5)*

Tekstverwerking en grafische uitvoering:
Varytext, Kaalheidersteenweg 222, 6467 AG Kerkrade

De uitgave kwam tot stand dank zij de financiële bijdragen van:
de Provincie Overijssel
de Gemeente Tubbergen
Aannemersbedrijf Combibouw Almelo B.V., Zenderseweg 34, Albergen
Aannemersbedrijf J.G. Wesselink Albergen B.V., Ootmarsumseweg 55a, Albergen

Albo Albergen bv Binnen- en buitendeuren totall, Hinvertsweg 24, Albergen

Bouwbedrijf Kemperink-Booijink B.V., Ootmarsumseweg 34, Albergen

Bouwbedrijf Scholte op Reimer, Ootmarsumseweg 165, Albergen

BOUWBURO OVERIJSSEL B.V.
Architekten- en Adviesburo, Hoofdstraat 18, Albergen

Fotostudio Frank Visschedijk, Hulsbrookstraat 14, Albergen
Frons B.V. Kunststofbouw, Albergen
Groothuis B.V. Woningbouwmaatschappij, Ootmarsumseweg 12a, Harbrinkhoek
De Pannenloods Bouwmaterialen, Ootmarsumseweg 42, Albergen
B.J. Veldhof Aannemer, Looleeweg 2, Albergen
Velthof Transport-Containers, Braakvenweg 6, Albergen
G.H. Weghorst Architektenburo, Zenderseweg 60, Albergen
A.A. Woertman Natuursteen, Ootmarsumseweg 37, Albergen

Inhoud

Voorwoord ... 3
Inleiding ... 5
De betekenis van de plaatsnaam Albergen .. 7
Geologische geschiedenis ... 9
Wat is geologie ... 9
Het Tertiair ... 9
Het Kwartair ... 10
Het Saalien ... 10
Het Weichselien ... 12
Het Holoceen ... 13
Het Kluunven ... 13
Samenvatting ... 15
Albergen in 1830 ... 18
De minuutplans ... 18
Het bodemgebruik en de hoogte ten opzichte van het N.A.P. ... 18
De waterhuishouding ... 19
De bewoning ... 20
De bouwlanden ... 20
De heidevelden ... 20
Bos ... 20
Fossielen ... 23
Archeologie ... 25
Oude Steentijd ... 25
Midden Steentijd ... 25
Jonge Steentijd ... 25
Trechterbekercultuur ... 27
Standvoetbekercultuur ... 27
Klokbekercultuur ... 28
Bijlen en strijdhamers ... 29
Bronstijd ... 32
Vroege ... 32
Midden ... 32
Late ... 32
Graven en grafvondsten ... 32
De bewoning ... 34
Vondsten uit de late Bronstijd en de vroege IJzertijd in Albergen/ Fleringen 34
Romeinse IJzertijd ... 35
Vroege Middeleeuwen ... 36
Late Middeleeuwen ... 36
Het Klooster ... 36
Kloostermoppen onder een café in 't Klooster ... 36
Eerste kerkhuis (1786) op Kloosterkerk (1459-1471) ... 40
Vensterglas ... 40
De havezate Het Weemselo ... 40
De havezate De Kemenade ... 44
Nieuwe tijd: losse vondsten ... 56
Sporen in 't Klooster ... 56
Kleiknikkers ... 58
Handspinnen (spil-spinklosje) ... 58
Losse vondsten in het Stroot (Weemseler Hoek) ... 59
Kogel(s) ... 59
Mosterd maken met een kanonskogel (Almelo) ... 59
Oliekannetje aan het spinnewiel 60
Zalfpotje in de kloostergracht te Albergen ... 60
Tinnen waterkruik ... 61
Doodskisten ... 61
Gesteenten en hun toepassingen in Albergen e.o. ... 63
A. De magmatische of stollingsgesteenten ... 63
a. Graniet: dieptegesteente ... 63
Zwerfsteen aan de Monnikenbraakweg te Albergen ... 63
Een grenssteen in de Weemseler Hoek te Albergen ... 64
Hooischuur op het erve Scholtenhave te Tilligte ... 65
Fundering hooischuur op het erve De Putman te Fleringen ... 65
Fundering van een gebint van boerderij Borgerink te Albergen .. 66
Fundering schaapsschot erve Fleerkotte te Albergen ... 67
Een keitjesvloer in de Rode Lap te Fleringen ... 68
Veldkeitjes voor kinderspelen: Ipke, Bötke met de bot ... 69
b. Diabaas: ganggesteente Strijdkamer (zie Archeologie pag. 31) ... 70
B. Sedimentaire gesteenten of afzettingsgesteenten ... 70
a. Lava tufsteen: vulkanisch, maalstenen (Albergen, Harbrinkhoek) ... 70
b. Siltsteen, Albergen ... 70
c. Zandsteen ... 71
Bentheimer zandstenen op Het Weemselo te Albergen ... 71
Een raadselachtige zandsteen te Albergen ... 71
Een zandsteen van het schaapsschot van boerderij Berendsboer (Bartelink) te Albergen ... 72

Achterzijde boerderij
Borgerink te Albergen 73
Weemseler molen te Albergen 74
Gevelsteen boerderij Maathuis
te Albergen 74
Zandstenen versiering aan de
ingang van het (onnerschoer)
van een boerderij te Reutum 74
Waterputten 75
Bedstenen-Koetsstenen 78
Kruis met voetstuk van
Bentheimer zandsteen op het
kerkhof te Albergen 79
Slijpstenen 79
d. Hardsteen: organisch 80
Een hardstenen doopvont te
Albergen 82
e. Vuursteen (zie hoofdstuk
ken Fossielen en Archeologie) 82
f. IJzeroer: chemisch 82
C. Metamorfe gesteenten 83
Dakleien 83
Wetsteen (zie slijpstenen pag. 79). 83
Literatuurlijst
CIP-gegevens

Voorwoord

"De bodem vertelt"; een zinniger titel voor een verhandeling over boven- en ondergrondse vondsten is haast niet denkbaar.
Het ligt ook nogal voor de hand: voor wie kijken wil, valt er veel na te gaan van datgene wat uit vroeger tijden in de aarde is bewaard.
In het verre verleden vereerden de Grieken moeder aarde als de godin Gea. Diezelfde godin gaf haar naam aan de wetenschap die de aarde en haar structuren bestudeert: de geologie.
Vele takken van wetenschap richten zich overigens op de bodem onder onze voeten, zoals de geologie, de archeologie, petrologie, de geografie en de geofysica.
De resultaten van de studies van deze wetenschappen zijn een blijvende en een zich steeds ontwikkelende bron van kennis.
De samenstelster van dit boekje heeft dan ook ruimschoots gebruik gemaakt van deze takken van wetenschap om met name over de bodem van Albergen en omgeving interessante zaken te vertellen. Ook de illustraties zijn van de hand van Mevr. T. Hesselink-van der Riet.
Het is te hopen dat voor latere generaties de bodem net zoveel te vertellen zal hebben als nu voor ons, zonder dat verdere milieuvervuiling uiteindelijk alle sporen uitgewist heeft.
Moge deze uitgave van de St. Heemkunde Albergen bijdragen tot blijvende bewondering voor en verwondering over de grond waarop wij mogen staan en leven.

Dank zijn wij verschuldigd aan Dr. A.D. Verlinde, provinciaal archeoloog, voor zijn medewerking met betrekking tot het hoofdstuk: Archeologie; de heer W. Elling, conservator van het Hamaland Museum te Vreden (B.R.D.) voor het onderdeel: Archeologie en de Nieuwe tijd; Drs. J.A.M. ten Cate, van de Stichting voor Bodemkartering te Wageningen voor: de Geologische geschiedenis.
Onze eigen bestuursleden: G.B. Maathuis voor het tekenen van de vele kaartjes; H.B. Booijink en J. Klaassen voor hun inbreng inzake vele onderdelen van de publicatie. Tot slot onze dank voor de bijdragen van de subsidiënten en sponsors.

C.M. Hehenkamp
Voorzitter van de Stichting Heemkunde Albergen

CIP - Gegevens Koninklijke Bibliotheek, Den Haag

Hesselink-van der Riet, T.

De bodem vertelt ... : boven- en ondergrondse vondsten in Albergen en omgeving / T. Hesselink-van der Riet ; Cred. en samenst.: C.M. Hehenkamp ... et al. ; tek. van de auteur ... et al. ; krt. G. Maathuis ... et al.J.- Albergen : Stichting Heemkunde Albergen. - 111., foto's, krt., tek.
Met lit.opg.
ISBN 90-71631-04-4
SISO over 938.1 UDC 902/903 (492*7665)
Trefw.: opgravingen; Albergen/Albergen; geschiedenis